

GARNAĆ SIĘ (51) *vb impf*

się (28), się (23).

a jasne.

inf garnąć się (5). ◇ *praes 1 sg* garnę się (3). ◇ *3 sg* garnie się (16). ◇ *1 pl* garni(e)m się (1). ◇ *3 pl* garną się (7). ◇ *praet 1 sg m* -m się garnął (1). ◇ *3 sg m* garnął się (1). ◇ *3 pl m pers* garnęli się (3). ◇ *subst* garnęły się (1). ◇ *fut 3 sg m* będzie się garnął (2), będzie się garnąć (1) *ModrzBaz* (2 : 1). *n* będzie się garnęło (1). ◇ *imp 3 sg* niechaj się garnie (1). ◇ *con 3 sg m* by się garnął (1). ◇ *3 pl m pers* by się garnęli (5). ◇ *part praes aet* garnąc się (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) – XVII w.

1. Iść, dążyć gdzieś (14) :

garnąć się od kogo ku komu (1): Potym Iezus námileyfły garnął fie od one⁸⁰ ftartza ku matuchnie rączki łciągaiaż. *OpecŻyw* 26.

W przem (4) : KRiřtus fie przy kaźdego/ kto z iego oweźarnie/ Ná infze fie pářtwiřká/ po fwey woli gárnie. *RejZwierz* 108.

garnąć się do czego (1): Mářoli odmian/ nieřtátku/ y boiáźni/ w tákim řzczęřćiu/ do ktorego przez ták trudną drogę idziem: á przez wielkie niebezpieczności do więřlych řię gárniem. *SkarŻyw* 76.

garnąć się na co (1): ábyřmy gorę onę z ktorey řzátan kroleřtwá řwiátá tego vkázowař [..] z tą gorą/ ná ktorey P. IEZVS kroleřtwo fwoie niebieřkie vkazař/ przyrownáli/ á dobre obieranie vczynili/ támtą řzátáńřká gárdzař/ y oney řię řtrzegáč/ á ná tę Chryřtuřowę gárnáč řię y ciřnac. *SkarKaz* 117a.

garnąć się za kim (1): Iuź tą wiara iako raczy Niechay fwoie drogę baczy. A za drugimi řię gárnie *RejKup* e3.

Przem: Spadać, walić się, przygniatać (o nieszczęřciu) (9) : Ale iáko támže wnet vżyř tego z męką/ Ze mu y ręká vřhřřá/ y řam zginář márnie/ Táki fie Páńřka wola dawno řrodze gárnie. *RejWiz* 183.

garnąć się około czego (1): Snadź fie ze wřząd nieřzczęřćie/ okořo mnieř gárnie *RejJóz* B2.

garnąć się k komu (1): Straciłem miřego řina [..] marnie A teraz fie zafię znowu wřzyřtko złe k nam gárnie *RejJóz* L8.

garnąć się na kogo (3): Ze wřřąd fie ná myę gárnye okrutne zginyenye. *LubPs* F2; Wybaw mię z nienawidzających/ á s tych głęborości/ Aby myę nye zánurzyř tych wod nawářności/ Abych nye wpadř w ty odchřłani co fie ná mię gárńá *LubPs* Q; Pořmiech řię zewřřąd ná mię/ Páńie/ gárnie *GrabowSet* Tv.

garnąć się za kim (3): Iuź Więć wřzyřtki trudnořci zá tą řpráwą márńá/ Zewřřzech řtron zá nędzniķiem by pćzořy fie gárńá. Iuź zá nim burdy/ trwogi/ rozliczne przygody *RejWiz* 136v, 191v; Wřřák wieř że zá niecnotą/ wřzyřtko fie złe gárnie. *RejZwierz* 44v.

2. *Starać się być przy kim, skupiać się przy kim; chronić się u kogoř* [w tym: w odniesieniu do Boga (6)] (17) :

garnąć się do kogo, do czego (10): do ktore⁸⁰ fie wřřitci gárńá ten dobrze řpráwie lud *BielŻyw* 52, 57; bo káźda rzecz do podobney řobie rzeczy/ s przyrodzenia iáko by/ rádá fie gárnie. *GórnDworz* Mv; Pięćnie ci Gárnyřřowie do ludzi fie gárńá/ Odrzucili ná řtronę precz obřudność márńá *PaprPan* E3v; W tym řrářunku iá przedřię gárńę řye do ciebie/ A ty mię/ páńie/ przyřmi do řiebie. *KochPs*

100; *CzechEp* 62; Pierwznych czafow ludzie obczy do was fie gárneli teraz niefltychác/ żeby kto chciał bydź w wáfzey opiece. *GórnRozm* Kv; *LatHar* 210, 653; Wielki znak przyfzłę⁸⁰ żywotá w młodych/ iż będą dobrimi [...] gdy nie do młodych ále do ftátecznych fie y ftórych gárną *SkarKaz* 42b.

garnąć się ku komu (6): *RejKup* Qv; Ale gdy fye knim ludzye gárnąc poczęli/ zażrząc im tego Luter/ yął fye im przeciwić. *KromRozm I* K3; *KromRozm II* q; *RejPos* A2v, 273v; Iefzczem w pieluchach gárnął fye ku tobie/ Y obrałem cię Bogiem wiecznym łobie. *KochPs* 30.

garnąć się pod kogo (1): Ktorą gdy fluzębni Atilewi łcigali tedy iey dzieci złękńawfzi fie pod matkę fie garnęli *MiechGlab* 55.

3. *Starać się usilnie o coś, dążyć do czegoś; conari, contendere* *Modrz, Cn; studere* *Modrz; petere* *Cn* (20) : LIwius Házdrubalá/ gdy poráził márníe/ Iáko zówzdy w pogoniá/ wnet fie każdy gárníe. Ten ludzi záhámował/ áby nie gonili *RejZwierz* 42.

garnąć się do czego (14): Abowyem małżeńtwo wfłelákyego grzeffeny á zwłáfczá nierzádney miłosci y żądzey/ yeft napewnyeyfły port á przyftęp/ do ktorego fie káždy táki gárníe/ kthory Bogu dobrze fluzyc chce, *GliczKsiąż* Pv; Snadz to iefzcze po przodkach iego cnych poználi/ Ze fie zówfze gárnęli ták do dobrej flawy *PaprPan* Bb2; Ale v nas gdzie máło nie wfzytkie wrzędny Duchowne y świetfkie dożywotne fá/ niewiem áby miáło być iákie mieyfce zoftáwiono tákowym do wrzędow chćiwym/ ktorziby fie do wrzędow gárnęli [*qui inferant se ipsi ad honores*] *ModrzBaz* 43; Bo rzadki fie będzie gárnął do cnoty/ gdy vyrzy/ bogáctwá w wiefłzey czći y wadze być *ModrzBaz* 44v; niech fie ftára/ áby fie na drugiem [*stopniu*] zoftáł: á to twarzá/ poftáwá y mowá dáwác znác/ że onego wczynku żáluie/ y do tego fie gárníe/ że z onym obráżonym záfie w miłości miefzkác prágnie. *ModrzBaz* 65v, 9v, 42v, 103v, 133v; *ZawJeft* 24; *SarnStat* 155. Cf *Ze zdaniem celowym*.

garnąć się ku czemu (2): *GórnDworz* H2; Lecż ktorzi fie z ich pánowánia wybili [...] ftaráiác fie o to/ áby máiác wodze^m cnotę/ gárnęli fie k doftoiieńftwam/ o tych będziem rozumieć/ że ci [...] wielkimi ludźmi być mogą. *ModrzBaz* 40.

cum inf (1): á włákże iefliże ono [*serce*] ktemu będzie ták wielkich rzeczy miáło vmieiętnóść [...] bez pochyby wiefłzá wfńościá będzie fie gárnęło bronieć fwoich [*maiore haud dubie fiducia aggredietur suos tueri*] á dáwác odpor nieprzyiácielowi. *ModrzBaz* 116.

Ze zdaniem celowym [*do tego aby* (2), *żeby* (1)] (3): á iefli się do tego będzie mocnie gárnął [*conantem*] áby tego naywyzłzego ftopniá doftąpił/ á niedoftąpi/ przedsię mu to będzie wczćiwa rzecz ná niżłzych zoftác. *ModrzBaz* 9v, 74v, 106v.

W charakterystycznych połączeniach: garnąć się do chwały, do cnoty (2), *ku cnocie, do dobrej sławy, k dostojenftwam, do sprawiedliwósci, do urzędow* (2).

W przen [*do czego*] (2) : Vciecz fie do rozumu á nie kwáp fie márníe/ Gdyż widzifz iż twa złá myfl do złego fie gárníe. *RejWiz* 134v; *CzechEp* 358.

[*W rymie: się garnie – marnie* (10), *się garną – marną* (3)].

Formacje współrdzenne: ogarnąć się, pogarnąć się, rozgarnąć się, wgarnąć się, wygarnąć się, zgarnąć się.

Cf **GARNAĆ SIĘ**